

Water Update spiegel

“Warmtelozingen aanpakken”

Kamerlid Boelhouwer (PvdA) tijdens overleg over BKMW

De Nederlandse overheid loopt niet voorop bij de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Minister Jacqueline Cramer (VROM) herhaalde dit kabinetsstandpunt vorige week in de Tweede Kamer tijdens het algemene overleg over het ontwerp van het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water. Dit besluit heeft volgens Cramer “geen nationale koppen”. Kamerlid Jan Boelhouwer (PvdA) pleitte er voor warmtelozingen aan te pakken en drong aan op afspraken met buurlanden over de temperatuurnorm van 25 °C.

Het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water (BKMW) implementeert de milieukwaliteitseisen voor oppervlakte- en grondwaterlichamen die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn Prioritaire Stoffen. In het ontwerp van het BKMW stelt de Nederlandse overheid geen strengere eisen aan grond- en oppervlaktewater dan is vastgelegd in Europese richtlijnen. Daarnaast heeft minister Cramer aangegeven dat Nederland – waar nodig – gebruik zal maken van de mogelijkheid die de KRW biedt om doelstellingen te faseren en verlagen.

PvdA-Kamerlid Jan Boelhouwer zei tijdens het overleg in de Tweede Kamer over het ontwerp van het BKMW dat bovenstrooms “veel te warm wordt geloosd” en internationale afspraken “dringend nodig zijn”. Boelhouwer wil vasthouden aan de temperatuurnorm van 25°C voor oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterbereiding, waaraan naar tevredenheid van Vewin is vastgehouden in het BKMW. Drinkwaterbedrijven mogen immers geen oppervlaktewater boven deze norm innemen. Maar Cramer had al aangegeven dat het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren de mogelijkheid biedt uitzonderingen te

maken op de temperatuurnorm, wanneer elektriciteitsbedrijven koelwater moeten lozen omdat anders de energievoorziening in gevaar komt. In dit verband pleitte Boelhouwer voor het uitgangspunt “Nee, tenzij...” in plaats van een soepel gedoopte beleid.

Vewin heeft erop gewezen dat door de pragmatische benadering van de rijksoverheid bij de implementatie van de KRW de doelstellingen van het BKMW in gevaar kunnen komen. Deze moeten overeind blijven. Maar tijdens het overleg met de Kamer herhaalde minister Cramer dat het besluit geen “nationale koppen” heeft. Oftewel, Nederland neemt niet meer maatregelen voor het bereiken van een goede ecologische en chemische toestand en temperatuur van oppervlakte- en grondwater dan de KRW vereist. Indachtig de ervaringen met het fijnstof-dossier bevestigde Cramer dat Nederland “niet op slot gaat”. De minister zei geen zorgen te hebben over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen in het BKMW.

Pragmatisch

Cramer reageerde daarmee op onder andere de opmerkingen van Kamerlid Ad Koppejan (CDA) die benadrukte dat de maatregelen “pragmatisch, haalbaar

en betaalbaar” moeten zijn. En Helma Neppéus (VVD) opperde het idee om te toetsen of “we niet sneller dan Brussel gaan”. Paulus Jansen (SP) sprak daarentegen van te “slappe normen” in het besluit en constateerde dat “goed rentmeesterschap” op water ontbreekt in het BKMW.

Over het “gelijke speelveld” in Europa – neemt Nederland gelet op de concurrentiepositie van landbouw en industrie niet te vergaande maatregelen ten opzichte van het buitenland – ontstond een hele discussie. VVD en CDA onderstreepten de noodzaak van Europese afspraken en vroegen de minister wat het kabinet gaat doen met de constatering dat andere EU-lidstaten de regels niet naleven. PvdA en SP zeiden dat de Nederlandse opgave met betrekking tot de KRW-doelstellingen niet vervalt als andere landen de regels overtreden. Vewin meent dat de problemen met vervuiling en opwarming van rivierwater in bovenstroomse landen niet mogen worden afgewenteld op Nederland en is tegen “normopvulling”. Ook de PvdA is daar tegen, omdat het leidt tot een ongelijk Europees speelveld.

Koppejan (CDA) en Neppéus (VVD) hadden zich ook afgevraagd waarom drinkwaterbedrijven niet participeren in Regionale Bestuursorganen (RBO's), waardoor ze het drinkwaterbelang in de regionale waterplannen direct onder de aandacht kunnen brengen. Staatssecretaris Tineke Huizinga (VenW) zegde toe dat ze de deelname van drinkwaterbedrijven aan alle RBO's zal bevorderen.

Meer informatie via Arjen Frentz: frentz@vewin.nl

Pragmatisme overheerst bij implementatie KRW

Risico hogere zuiveringskosten voor drinkwaterbedrijven

Het overheidspragmatisme bij de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW) bedreigt de doelstelling van drinkwaterbereiding middels eenvoudige zuivering. Het principe van 'de vervuiler betaalt' staat onder druk. In het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water mist Vewin normen voor geneesmiddelen en hormoonverstoorders, evenals normen voor grondwater en beschermingsmaatregelen voor oeverwinningen. Ander punt van zorg is de temperatuurnorm (25°C) voor oppervlaktewater (voor drinkwaterbereiding). Deze is opgenomen in het ontwerpbesluit, maar het Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren biedt uitzonderingsmogelijkheden. Dat blijkt uit de antwoorden die minister Cramer eind januari gaf op Kamervragen.

Bij het incorporeren van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) in Nederlandse wetgeving kiest de overheid voor een pragmatische benadering. De maatregelen voor het realiseren van een goede ecologische en chemische toestand van grond- en oppervlaktewater – zoals de KRW voorschrijft – moeten "haalbaar en betaalbaar" zijn. Bovendien wil het kabinet niet dat Nederland in Europa het "beste jongetje van de klas" is, met als één van de argumenten dat een te hoog Nederlands ambitieniveau schadelijk kan zijn voor de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie en landbouw. Daarbij wordt verwezen naar de negatieve ervaringen in het verleden met de Europese Richtlijn voor luchtkwaliteit.

Tijdens het algemene overleg in de Tweede Kamer vorige week over het ontwerp van het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water (BKMW) bleek dit pragmatisme opnieuw. Uitgangspunt van het kabinet is dat Nederland bij de implementatie van de KRW niet meer maatregelen neemt dan strikt genomen is vereist. Bovendien heeft de minister meermaals benadrukt dat Nederland – indien noodzakelijk – gebruik zal maken van de mogelijkheden die de

KRW biedt om doelstellingen te faseren dan wel neerwaarts bij te stellen.

Laag ambitieniveau

Volgens Vewin kunnen het pragmatisme en lage ambitieniveau van de overheid twee belangrijke doelstellingen van de KRW in gevaar brengen. Ten eerste beoogt de KRW de zuiveringsinspanningen van drinkwaterbedrijven te verlagen. Maar dat is onhaalbaar als het BKMW tekortschiet in de bescherming van de drinkwaterbronnen (grond- en oppervlaktewater).

Uit onderzoek van KWR Watercycle Research Institute blijkt dat drinkwaterbedrijven nu al geconfronteerd worden met extra zuiveringskosten. Deze zullen toenemen wanneer Nederland onvoldoende maatregelen neemt ter bescherming van de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Bovendien komt door het lage ambitieniveau het principe van 'de vervuiler betaalt' onder druk te staan. En dat is wat Vewin betreft ongewenst als het gaat om de bereiding van een eerste levensbehoefte als drinkwater middels (eenvoudige) zuivering.

In het ontwerp van het BKMW zijn volgens Vewin onvoldoende milieukwaliteitseisen voor de innamepunten van drinkwater

opgenomen. De normering voor nieuwe probleemstoffen als geneesmiddelen en hormoonverstoorders ontbreekt. Verder betekent de normering voor polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) een achteruitgang ten opzichte van het huidige BKMW. En ook normen voor grondwater bestemd voor de bereiding van drinkwater moeten worden opgenomen in het nieuwe BKMW, evenals maatregelen ter bescherming van oeverwinningen.

Geneesmiddelen

Vanuit de Tweede Kamer was aan minister Cramer gevraagd waarom in het ontwerp-BKMW geen normen voor geneesmiddelen en hormoonverstorende stoffen zijn opgenomen. Ook vroegen Kamerleden zich af waarom de normering voor chloride en PAK's niet strenger was en wat de minister vindt van de hogere zuiveringskosten voor drinkwaterbedrijven. Cramer verwees naar de KRW, die geen normen bevat voor geneesmiddelen en hormoonverstorende stoffen. Wel verklaarde ze dat het Rijk aandacht heeft voor deze stoffen.

De normen voor PAK's in het ontwerpbesluit zijn volgens Cramer in overeenstemming met de Europese normen en voldoen aan de KRW. Het gaat om

“streefwaarden” omdat waterbeheerders bij het strikt hanteren van de “vigerende normen” worden geconfronteerd met een “onmogelijke opgave”. Wat betreft de zuiveringskosten merkte de minister op “dat de waterplannen moeten aangeven welke maatregelen getroffen worden om de richt- en streefwaarden te bereiken”. Volgens Cramer zal dit de zuiveringskosten “op termijn” omlaag moeten brengen.

Ander punt van zorg voor Vewin zijn de vele uitzonderingen die het BKMW maakt voor waterbeheerders die denken de normen en doelstellingen niet te kunnen halen. Zoals ook blijkt uit de antwoorden van de minister bestaan er veel mogelijkheden om in de waterplannen af te wijken van deze normen. Met als risico dat drinkwaterbedrijven daarvoor moeten opdraaien door extra te zuiveren. Ook blijft onduidelijk waar de bevoegdheden en verantwoordelijkheden exact liggen bij het halen van de doelstellingen of bij het overschrijden van normen. Cramer antwoordde dat het bij het bereiken van een goede toestand van de waterkwaliteit gaat om een “gedeelde verantwoordelijkheid die niet bij één bestuursorgaan ligt”. Zorgen heeft Vewin ook over de tempera-

tuurnorm van 25°C voor oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterbereiding. Deze norm is naar tevredenheid van Vewin gehandhaafd in het ontwerp van het BKMW, want boven deze norm ontstaan microbiologische risico's. Maar in haar antwoord op Kamervragen over deze temperatuurnorm gaf de minister aan dat het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW) de mogelijkheid van uitzonderingen biedt.

BPRW

Cramer onderstreepte weliswaar dat rekening moet worden gehouden met (negatieve) gevolgen voor de drinkwaterwinning. Maar ze antwoordde tegelijkertijd dat “het de bedoeling is in het BPRW een uitzondering te maken op de temperatuurnorm voor de lozing van koelwater door elektriciteitsbedrijven, indien door weigering hiervan de energievoorziening in gevaar komt”. Rijkswaterstaat legt de temperatuurdoelstelling voor grote rivieren en andere wateren waar sprake is van significante lozingen van koelwater onder extreme omstandigheden op 28°C, aldus Cramer. Maar de minister houdt in het BKMW vast aan 25°C. Want: “De temperatuurnorm die overeenkomt met de goede toestand voor het natuurlijk watertype is

op basis van wetenschappelijke gegevens vastgelegd op 25°C.”

Nee, tenzij...

In de discussie over de temperatuurnorm stelde Kamerlid Jan Boelhouwer (PvdA) dat Nederland vast moet houden aan 25°C. “Er gaat echt iets fout. Er wordt bovendien te warm geloosd. Er zijn dringend maatregelen en stappen nodig – inclusief internationale afspraken – om dit aan te pakken. ‘Nee, tenzij...’ dient het uitgangspunt te zijn in plaats van een soepel gedoogbeleid”, aldus Boelhouwer.

Paulus Jansen (SP) vond dat Nederland zich niet moet verschuilen achter andere landen die de temperatuurnorm van 25° niet hanteren. Geconcludeerd werd dat er “nog een wereld te winnen was met innovatie bij energiecentrales, in het buitenland en in Nederland”. Cramer vond de suggestie van ChristenUnie om restwarmte te benutten een “goed punt”. En staatssecretaris Tineke Huizinga (VenW) benadrukte dat Nederland in internationaal overleg druk zal blijven uitoefenen om de temperatuur te verlagen.

*Meer informatie via Wendela Slok:
slok@vewin.nl*

Kwaliteit van warm tapwater borgen in Drinkwaterbesluit

Vewin: Controle en toezicht onvoldoende gereguleerd

De bestaande regulering op het gebied van controle en toezicht op collectieve leidinginstallaties schiet volgens Vewin tekort. Een 'toets vooraf' op het technische ontwerp van een dergelijke installatie voor de levering van warm tapwater moet worden opgenomen in het Drinkwaterbesluit. Dit besluit zou ook een certificeringsplicht voor initiatiefnemers van warm-tapwaterprojecten kunnen bevatten. Om de kwaliteit van warm tapwater te borgen, is het bovendien noodzakelijk de vrijstellingsgrens voor monitoringprogramma's te verlagen.

Drinkwaterbedrijven zijn wettelijk verantwoordelijk voor de levering van drinkwater. Volksgezondheid speelt daarbij een grote rol. De drinkwaterkwaliteit is gereguleerd via de Drinkwaterwet, maar voor de levering van warm tapwater via collectieve leidingnetten is in de Drinkwaterwet een uitzondering gemaakt. De levering van warm tapwater is overgelaten aan de vrije markt en valt daarmee onder de Warmtewet, die op 10 februari is behandeld in de Eerste Kamer. De kwaliteitseisen waaraan warm tapwater moet voldoen, zijn echter weer vastgelegd in de Drinkwaterwet.

Kwaliteit

Vewin is van mening dat de controle en het toezicht op installaties voor warm tapwater onvoldoende zijn gereguleerd. Ook in collectieve leidinginstallaties moet de kwaliteit geborgd zijn. Daarbij gaat het niet alleen om de kwaliteit van het warme tapwater zelf, maar ook om het voorkomen van negatieve invloeden van warme leidingen op leidingen met koud drinkwater. Opwarming brengt immers microbiologische risico's met zich mee.

Drinkwaterbedrijven hebben een wettelijke controletaak voor collectieve leidinginstallaties. Maar om deze taak goed te kunnen vervullen is het noodzakelijk dat het technische ontwerp van de installatie al in een vroeg stadium – voor de daadwerkelijke aanleg van de leidingen –

wordt getoetst op veiligheidsaspecten. En daarvoor ontbreekt een wettelijke basis. Vandaar dat Vewin ervoor pleit om deze 'toets vooraf' op te nemen in het Drinkwaterbesluit en/of de Inspectierichtlijn van het ministerie van VROM.

Borging van de kwaliteit van warm tapwater vereist ook regelmatige kwaliteitsmetingen. Momenteel is het verplicht de kwaliteit van warm tapwater te controleren voor systemen met een capaciteit van meer dan 30 kubieke meter per dag. In de praktijk betekent dit echter dat het merendeel van de installaties voor de levering van warm tapwater van controle zijn vrijgesteld. Adequaat toezicht op de kwaliteit van het warme tapwater ontbreekt. Daarom moet de grens voor vrijstelling van controles wat Vewin betreft verlaagd worden naar een capaciteit van 10 kubieke meter per dag, dan wel naar installaties met 25 of meer aansluitingen.

Naleving voorschriften

De technische uitvoering van collectieve leidingssystemen is bepalend voor de kwaliteit van het geleverde warme tapwater. De technische eisen voor dergelijke installaties zijn uitgewerkt in zogeheten NEN-normen en in 'Water-werkbladen'. Maar in de praktijk blijkt dat de naleving van deze voorschriften nogal eens te wensen overlaat en dat de controle op een juiste uitvoering van de regels ontbreekt. Vandaar dat Vewin meent dat de zorgvul-

digheid bij de aanleg en het beheer van systemen voor warm tapwater beter moet worden geborgd. Dat kan bijvoorbeeld door certificering. Vewin stelt daarom voor dat initiatiefnemers van projecten voor warm tapwater verplicht worden tot certificering. Deze verplichting zou opgenomen moeten worden in het Drinkwaterbesluit.

Meer informatie via Rob Eijnsink: eijsink@vewin.nl

Colofon

Waterspiegel Update is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel Update brengt nieuws en opinies uit de wereld van water en aanverwante sectoren.

UITGEVER

Rinus Vissers
Nijgh Periodieken B.V.
E-mail: info@nijgh.nl

HOOFDREDACTIE

Coen Sladding (Vewin)
E-mail: sldadding@vewin.nl

(EIND)REDACTIE

Nijgh Periodieken B.V.
Redactie: Pieter de Vries (p.de.vries@nijgh.nl)
Eindredactie: Peter Bielars (p.bielars@nijgh.nl)

DRUK EN LAY-OUT

Den Haag media groep b.v., Rijswijk

FOTOGRAFIE

ANP (Valerie Kuypers)

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de uitgever.